PETITE

GRAMMAIRE HÉBRAÏQU

PROVENANT DE YEMEN

TEXTE ARABE

PUBLIÉ D'APRÈS LES MANUSCRITS CONNUS

PAR

AD. NEUBAUER

LEIPZIG

OTTO HARRASSOWITZ

1891

DÉDIÉ

EN HOMMAGE

D'ADMIRATION, DE VÉNÉRATION ET D'AMITIÉ

A

MONSIEUR JOSEPH DERENBOURG,

MEMBRE DE L'INSTITUT,

CE GRAND MAÎTRE DE LA LANGUE ET DE LA LITTÉRATURE JUDAICO-ARABES,

A L'OCCASION

DE SON QUATRE-VINGTIÈME ANNIVERSAIRE,

LE 21 AOÛT 1891.

AVANT-PROPOS.

La petite grammaire que je publie me semble être l'original arabe du texte hébreu, dont M. J. Derenbourg a donné une excellente édition dans le Journal asiatique, en 1870 (Série VI, tome XVI). Le texte arabe se trouve dans plusieurs manuscrits, provenant de Yemen, dont voici l'énumération: 1° A la bibliothèque Bodleienne: α) le ms. Opp. Add. 4° 158 fort endommagé, dont les trois premières feuilles manquent, et ont été remplacées par une main récente; β) le ms. coté Opp. Add. 4° 159, qui commence au mot אלתּאלת (p. 24 l. 13). Ces deux mss. sont représentés dans mes notes par la lettre O. et O'. 2° Au Musée Britanique, le ms. marqué Oriental N° 2349; c'est le ms. le plus correct, et il est écrit avec soin; ce ms. est représenté dans les notes par la lettre L. 3° Un ms. de la bibliothèque de l'Université de Cambridge qui semble être copié sur celui du *British Museum*; il porte le n°. Add. 1174. 4° Un ms. appartenant à l'antiquaire M. Fischl Hirsch, à Francfort sur le Mein, ms. représenté dans mes notes par la lettre F, pour la partie que j'ai eu

l'occasion de collationner. 5° Un ms. rapporté par feu le rabbin JACOB SAPPIR, et dont il a fait une copie pour moi; si je ne me trompe, l'original se trouve dans la riche bibliothèque du Baron HORACE DE GUNZBURG à Pétersbourg. Ce ms. est daté de l'an 1791 de l'ère des Contrats ou des Seleucides, ce qui fait 1480 de l'ère vulgaire. Ce dernier ms. est très fautif et diffère souvent des autres mss., qui donnent tous le même texte. Ce ms. est représenté dans les notes par la lettre S. L'orthographe de ces mss. varie pour des mots comme כ̇ד̇א et כ̇די, יסמא et יסמי etc. ainsi que pour le א final dans la deuxième et troisième personne des verbes passés et futurs; j'ai généralement suivi l'orthographe des mss. O' et L. Tous les mss. rendent le ج par ג et le غ par ג̇; je me suis cependant conformé aux usages introduits par feu M. MUNK, qui employait le ג̇ pour exprimer le ج et le ג pour le غ. Cette méthode est presque unanimement suivie par les éditeurs des textes judaico-arabes. J'ai également substitué le ט̇ pour le צ̇, dans des mots où l'on trouve un ظ, bien que tous les mss. l'expriment par un צ̇. Enfin je me suis borné à relever seulement les variantes d'une certaine importance. Ajoutons encore que notre texte se trouve ordinairement en tête des copies du Pentateuque, suivi quelquefois de la traduction ou plutôt de l'amplification hébraïque, publiée par M. DERENBOURG.

OXFORD, le 10 août 1891.

באב(1) פי כ֗ואץ אלחרוף ווואידהא ומחאלהא וד֗כר
אלאפתקאראת וחכם בגדכפת אלמסנד לאויה פי אלדגש ואלרפי
ואלמלוך והי אלנקוט ומחאלהא ואלאלחאן והי אלטעמים
וכ֗דאמהא וחרכאתהא באכ֗תצאר:

פצל.(2) אעלם אן אללגה֗ אלעבראנייה֗ מרכּבה֗ מן את֗נין
ועשרין חרפא והי אבגד וסאירהא(3) *והי תסמא(4) חרוף
אלקבאלה֗. ותנקסם הדה אלכ֗ב חרפא מן ג֗הה֗ מכ֗ארג֗הא מן
אלחלק אלי כ֗מסה֗ אקסאם. אלקסם אלאול אחהע והי תכ֗רג֗
מן אקצא אלחלק ותסמי אלחרוף אלחלקייה֗. ואלקסם אלת֗אני
ג֗יכק מכ֗רג֗הא מן וסט אללסאן ואעלא אלחנך ותסמא אלחרוף
אלחנכייה֗. ואלקסם אלת֗אלת֗ דטלנת מכ֗רג֗הא מן טרף אללסאן
מע לחם אלאסנאן ותסמא אלחרוף אללסאנייה֗. ואלקסם אלראבע
זסצרש מכ֗רג֗הא מן אלאסנאן ותסמא אלחרוף אלסנייה֗. ואלקסם
אלכ֗אמס בומף מכ֗רג֗הא מן אלשפתין ותסמא אלחרוף אלשפייה֗(7):
ואד֗א ארדת אן(8) תערף מכ֗ארג֗ אלחרוף פאנטק(9) בכ֗ואצהא
לחתי יתביין לך ד֗לך: וכ֗אצייה֗ אלחרוף הו מת֗ל קולך א.ב.ג

(1) F. commence par les mots suivants: בשם אל עולם אבתדי אן אכתב באב.
(2) F. omet פצל partout.
(3) La plupart des mss. donnent toutes les lettres de l'alphabet, et omettent וסאירהא.
(4) ותסמא.
(5) אלקבלה.
(6) אללסנייה dans tous les mss.
(7) Ainsi partout.
(8) Quelques mss. omettent אן.
(9) פאערף.

וכדלך סאירהא עלי הדה אלצפה. לאנך אדא קלת אלף בגמלתהא פכרגת מן תלאתה מכארג לאנהא תלאתה חרוף(1) אלאלף מן אלחרוף אלחלקייה ואללמד מן אלחרוף אללסאנייה(2) ואלפי מן אלחרוף אלשפייה. וכדלך בי(3) מן מכרגין אלבי מן אלשפייה ואליוד מן אלחנכייה(4). והכדא גמיע אלחרוף. פכאצייה אלאלף(5) הו קולך א מתל מא תלפט בהא ענד אלקראה. פאנך(6) אדא קלת ארץ לם תלפט מן אלאלף אלא כאצייתהא(7) ואסקטת אללמד ואלפי לאנהם זואיד רכובהם עלי אלכאצייה לחתי תתביין לך כאצייה אלחרף אדא נטק באלחרוף במפרדהא וכדלך אלריש מן כלמה ארץ כאצייתהא ר והו אלדי ינטק בה וקת אלקראה ואליוד ואלשין זאידין ויסקטו וקת אלקראה. וכדלך אלצאד אנמא תדכר כאצייתהא ואלדאל זיאדה(8) והי תסקט(9) ענד אלקראה. והכדא גמיע אלחרוף אלאצל פיהא(10) הו אלכאצייה ובאקי אלחרוף זואיד לתתמים אכראג אלחרף במפרדה. פהדה(11) תביין כואץ אלחרוף וזואידהא ומחאלהא:

פצל. ואמא תביין(12) אלאפתקאראת פהי ארבעה. ומעני אלאפתקאר הו אלחאגה. ודלך אנה(13) קד באן לך אן כאצייה אלחרף מפתקרה אלי אלזואיד לחתי יתמכן(14) אלנטק באלחרף במפרדה עלי אלכמאל(15) פרכבוא עלי אלחרף חרוף ליכמל בה(16) מתל מא זאדו למד ופי עלי א ורגעת אלף. וזאדו עלי בי יוד ותיו ורגעת בית. וזאדו עלי ג יוד ומים ולמד ורגעת גימל. והכדא סאירהא. וכל הדא ליקוי(17) אללפט בהא במפרדהא. *והדא הו(18) אלאפתקאר אלאול: ואלאפתקאר אלתאני הו חאגה אלחרוף לבעצהא בעץ. ודלך אנך אדא(19) קלת אלף

---

(1) אחרף. (2) אללסנייה. (3) אלבי. (4) F. omet à partir de וכדלך l. 1. (5) אלף. (6) לאנך. (7) בכאצייתהא. (8) אלצאד... ואלאלף ואלדל. (9) O. ajoute ענהם. (10) פיהם. (11) פאדא, פהדא. (12) L. et O. omettent תביין. (13) אן. (14) ימתכן. (15) אלכלאם. (16) לחתי יכמל בהא. (17) ליקול. (18) פהדא. (19) אדא אנך.

או בית או גיר ד̇לך מן אלחרוף לם יפהם מן קולך מעני גיר אסם אלחרוף פקט. פצ̇מוא אלחרוף אלי בעצ̇הא בעץ̇ ליג̇תמע מנהא כלמה̈ ויפהם אלמעני. מת̇אל ד̇לך אד̇א ג̇מעת אלף ומים וריש וקלת אמר רג̇עת כלמה̈ וערף אן מענאהא קאל. וכד̇לך שין ומים וריש יטלע מנהא שמר. ועלי הד̇ה אלצפה̈ תרתיב(1) ג̇מיע אלכלאם פצארת אלחרוף מפתקרה̈ לבעצ̇הא(2) בעץ̇ לתפהם בהא אלמעאני: ואעלם אן אלכלאם ינקסם(3) ת̇לאת̇ה̈ אקסאם. אסם ופעל וחרף והו יסמא חרף אלמעני וחרף מוצל. פאלאסם כמת̇ל(4) ראובן. שמעון. חמור. גמל. בגד. בית. כסף. זהב ומא ישבהה(5). ואלפעל מת̇ל אכל. אמר. עשה. הלך או אמור. אכל. עשה. הלך ומא ישבה ד̇לך. פקד באן לך אן לא יתמכ̇ן(6) כלאם אלא בעד תרכיב אלחרוף והד̇א הו אלאפתקאר אלת̇אני. ואלאפתקאר אלת̇אלת̇ הו חאג̇ה̈ אלכ̇לם אלי אלנקוט והי אלמלכים. וביאן ד̇לך אנך אד̇א וג̇דת שין מים ריש והי שמר בגיר נקט עליהא לא תערף קראתהא מא הי הל הי שָׁמֹר או שֹמַר או שָמֵר או שְמֹר או שֶמֶר. פאד̇א כאן עליהא נקט ערפת מא הי מן האולאי פצארת אלכלם מחתאג̇ה̈ אלי אלנקט(7) צ̇רורה̈: ואלאפתקאר אלראבע הו אלטעמים לאן בהא תפצל אלמעאני ויערף אלקטע ואלוצל ויערף אלמאצ̇י ואלמסתקבל ואלתד̇כיר ואלתאנית̇. לאן לים קומי אורי כי בא אורך (ישעיה ס. א) מת̇ל ליום קומי לעד (צפניה ג. ח) יי אורי וישעי (תלים כז. א) כמא יבי̇ן למן תאמ̇ל ד̇לך. וכד̇לך הבָאה הבאָה שָבו שבוּ ומא ישבה ד̇לך לולא תמייז(8) אלטעמים ותרתיבהא ללמעאני לם יפהם מעני ג̇מלה̈ פקד באן לך אן אלטעמים מחתאג̇ אליהא לתביין אלמעאני פהד̇א תביין אלאפתקאראת:

---

(1) תרביב. (2) אלי בעצ̇הא. (3) O. ajoute אלי. (4) מת̇ל. (5) אשבה ד̇לך; תשבהה. (6) ימתכן. (7) אלנקוט. (8) שובי . . . תמייה.

פצל פי חכם(1) אויה ובגדכפת. אעלם אן אלחרוף אלתי ימכן פיהא דגש ורפי הי סתה חרוף לא גיר עלאמתהא(2) בגדכפת לאנך תקול בב גג דד ככ פפ תת פאדא כאנת כלמה אוולהא חרף מן הדה אלסתה אלחרוף כאן חין בדגש וחין ברפי. ומערפה דלך אן תנטר אלי אלכלמה אלתי קבלהא אן כאן פי אכרהא חרף גיר חרוף אויה כאן אלחרף אלדי פי אוול אלכלמה אלתאניה אבדא בדגש מתל בראשית ברא (בראשית א. א) אלבי מן ברא בדגש ועלי אנהא מן בגדכפת אד ואכר אלכלמה *אלתי קבלהא(3) תו ואלתו ליסת מן חרוף אויה והכדא גמיע אלמקרא עלי הדה אלצפה. אן כאן אכר אלכלמה אלאולי חרף מן חרוף אויה וכאן אלטעם אלדי עליהא כאדם איצא כאן אוול אלכלמה אלתאניה אבדא ברפי מתל ואקחה פת־לחם (בראשית יח. ה) צארת אלפי מן פת רפי לכון אכר ואקחה הי ואלהי מן חרוף אויה ועלי אלחית מן ואקחה אזלה והי כאדם כמא סיבין ענד דכרנא אלטעמים. ואנמא כאנת חרוף אלאויה תרפי אלחרף אלתאלי להא לכון אלאלף ואלוו ואליוד ואלהי חרוף ליינה והי תסמא חרוף אלמד ואללין. וללינהא אלאנוא אלחרף אלמסנד להם וגעלוה רפי פאעלם דלך. והכדא גמיע אלמקרא כל אויה מסנד לבגדכפת וכאן עלי *אלכלמה אלאוליה כאדם פאן חרוף בגדכפת תכון רפי ולא לדלך כאסר מא כלא תסעה כואסר פאנהא מן בגדכפת וקבלהא אויה ועליהא כאדם והם בדגש *והדא אסמאיהם:

אסאם אלתסעה אלכואסר.(4) אוגירה. ופסיק. ודחיק. ואתי מרחיק. ומפיק הי. ומפיק וו. ומפיק יוד. וחרפין מתראדפין. ובי

(1) O. ajoute תביין. (2) ועלאמתהא. (3) O. אלאוולה.

(4) S. l. 19 כלמה אויה טעם תכון בגדכפת דגש מתל ומי גוי גדול אלגמיע עלי הדה אלצפה ולא לדלך כסאר ולא כלא מן תסעה כואסר פאנהא מן בגדכפת וקבלהא אויה ועליהמא כאדם והם בדגש והדה אסאם אלתסעה אלכואסר ואסמאהא; O. l. 21 והדא אסמאהא אוגירה.

ופי אלמרכבין: פאמא אלאוגירה ותפסירהא אלגֿאמעהֿ פהי פי סבעהֿ מואצֿע לא גיר פי גֿמיע אלמקרא. ארבעהֿ פי שירת הים והם גאה גאה אלדֿי פי אז ישיר משה (שמות טו. יב). כי גאה גאה אלדֿי פי ותען להם מרים (שם כב). מי(1) כמכה נאדר בקדש (שם יא). ידמו כאבן (שם טז). ואלכֿאמסהֿ פי ישעיה (נד. יב) ושמתי כדכד שמשתיך. ואלסאדסהֿ פי ירמיה (כ. ט) ונלאיתי כלכל ולא אוכל. ואלסאבעהֿ פי דניאל (ה. יא) וחכמה כחכמת אלהין השתכחת ביה. כל ואחדהֿ מן האולאי כאן יגֿב אן תכון רפי לאנהא מן בגדכפת ומסנד לאויה ואלטעמים אלדֿי עליהם כֿדאם פכסרת אלאצל ורגֿעת דגש ולא יעלם מא עלֿתהם פי דֿלך. ותֿם כלם אכֿר גיר האולי כסרוא אלאצל ורגֿעוא דגש לכנהם כֿלף בין אצחאב אלדקדוק ולים מגֿמע עליהם מתֿל האולי אלמעדודאת. ודֿלך מתֿל עם זו גאלת (שמות טו. יג). ויהי כשמע (בראשית לט. יט ואחרים). ויהי כראות (בראשית כד. ל ואחרים). ויהי כהוציאם אותם (שם יט. ו). ויהי כאשר תמו (דברים ב. טז) ומא אשבההם(2). פאלקאר מכֿייר פיהם אן אראד יקראהם בדגש או ברפי ולא ינכר עליה לאנהם כֿלף(3): ואמא אלפסיק פהו אדֿא כאן בין אלכלמתין(4) פסיק פאנה יקטע בינהם ותכון בגדכפת בדגש מתֿל עשו כלה (בראשית יח. כב) כאן יגֿב אן יכון אלכף מן כלה רפי לולא אלפסיק אלדֿי גֿא בין אלכלמתין והכדֿא גֿמיע אלמקרא ולא לדֿלך כאסר. ואמא אלדחיק פהו אלצֿיק ואלצֿגט אלדֿי יחצל בין אלכלמתין וביאנה הו אדֿא כאן בין טעם אלכלמהֿ אלתי פי אכֿרהא חרף מן חרוף אויה ובין אלכלמהֿ אלתֿאנייה אלדֿי אוולהא מן בגדכפת מלך ואחד פקט וכאנת קראתה מקפֿזהֿ מתֿל אלקמץ פאן בגדכפת תכון בדגש ועלי(5) אן אלטעם אלדֿי עלי אל כלמהֿ אלאולי כֿאדם מתֿל ואעידה בם (דברים לא. כח)

(1) ומי אלאולי ואלאכֿרי. (2) ושבה דֿלך. (3) כֿלאף. (4) כלמתין. (5) אלא.

אד׳ ליס בין אלשופר אלד׳י עלי אלעין מן ואעידה ובין(1) אלבי מן בם אלא אלקמץ אלד׳י עלי אלדאל פקט פאנצנט וג׳את(2) בי בם בדגש. ולו כאן אלשופר עלי אלדאל מן ואעידה לעדם אלצ׳גט וכנת בי בם רפי עלי אלאצל. וכד׳לך והגית בו (יהושע א. ח) ועבדיך באו (בראשית מב. י) וענתה בי צדקתי (שם ל. לג) ומא אשבה ד׳לך. ג׳מיעהם אתוא בדגש לכון בין אלטעם אלמתקדּם ובינהם מלך ואחד מקפּז. ואלשוא לא יחסב מן ג׳מלה׳ אלמלוך פי הד׳א אלמעני ולא יעבא בה. ומתי(3) כאן בינהם מלך גיר הד׳א אלקמץ פאנה יג׳י רפי עלי אלאצל לאמתנאע אלהז׳ ואלתקפיז מת׳ל אשר הורדתנו בו (יהושע ב. יח) ראה נתתי בידך (שם ו. ב: ח. א) ומא אשבה ד׳לך. וכד׳לך איצ׳א אד׳א כאן בינהם קמץ אלא אן(4) קראתהא גיר מקפּזה׳ מת׳ל קראה׳ ואעידה בם (דברים לא. כח) פאנה יכון איצ׳א רפי עלי אלאצל מת׳ל ולא היה בם עוד רוח (יהושע ה. א) ומא אשבהה. פקד באן לך מא הו אלדחיק והד׳א אלאצל ליס לה כאסר. וידכ׳ל פי הד׳א אלאצל איצ׳א אד׳א כאן קבל בגדכפת כלמה׳ מן חרפין נקטהא(5) פתח קטן או גדול וליס עליהא(6) טעם אלבתה׳ בל מכ׳לוטה׳ במקף אלי מא בעדהא מת׳ל מה׳ וזה׳ פאן בגדכפת אלמסנד להא יכון בדגש מת׳ל מה תאמר נפשך (שמואל א. כ. ד) זה בני החי (מלכים א. ג. כג) ומה תעשה (יהושע ז. ט) מה ברי (משלי לא. ב) ומא אשבה ד׳לך. ואמא אתי מרחיק פהו(7) אן תכון אלכלמה׳ אלתי אכ׳רהא מן חרוף אויה׳ פיהא מלכין או אזיד מן אי אלמלוך כאנוא ולם יכן עליהמא טעם אלבתה׳ בל כאנת מכ׳לוט אלי מא בעדהא וכאנת אלכלמה׳ אלתי בעדהא אולהא מן בגדכפת פאן אלכלמה׳ אלאולי תהתז׳ ותרתמי עלי כלמה׳ בגדכפת מת׳ל חג׳ר אלמנג׳ניק וינדגש לד׳לך חרף בגדכפת מת׳ל הוא יבנה בית לשמי (ד״ה. א.

---

(1) ומן. (2) ואג׳ת. (3) ומתי מא. (4) ענד. (5) נקטהמא.
(6) עליהמא. (7) פאן.

כב. י) פאן יבנה מכ̇לוט ופיהא מלכין ואלטעם עלי הוא פקט פארתמת כלמה̈ יבנה עלי בית אד̇ ליס פיהא טעם ישד̇הא בד̇אתהא פלד̇לך ג̇את(1) בי בית בדגש וכד̇לך סורה שבה פה (רות ד. א) לאן בינהמא מלכין ושוא אד̇ ואלטעם עלי אלסמך(2) מן סורה. וכד̇לך ואלכה אליה ואדרשה בה (שמואל ב. כח. ז) ליס עלי ואדרשה טעם אלבתה̈. וכד̇לך הלמתים תעשה פלא (תהלים פח. יא). ומא אשבה ד̇לך ולא לה כאסר: ואמא מפיק הי פמענאה כ̇רוג̇ אלהי וט̇הורהא פי אללפט̇. וד̇לך אד̇א כאנת כלמה̈ אכ̇רהא הי וכאנת אלהי ט̇אהרה̈ פי אללפט̇ פאן בגדכפת אלד̇י בעדהא יכון בדגש מת̇ל בצדה תשים (בראשית ו. טז) מחציתה בבקר (ויקרא ו. יג) וכל אשר אתה בבית (יהושע ו. יז) ולה גפין ארבע (דניאל ז. ו) ומה אשבה ד̇לך. ועלי אן אכ̇ר אלכלמה̈ הי אלתי הי מן חרוף אויה ועליהא כ̇אדם והי מסנדה̈ לבגדכפת פכאן ואג̇בהא אן תכון רפי לולא ט̇הור אלהי וכ̇רוג̇הא פי אללפט̇ ועלי הד̇ה אלצפה̈ ג̇מיע אלמקרא ולא(4) לד̇לך כאסר: ואמא מפיק וו פמענאה כ̇רוג̇ אלוו וד̇לך כל כלמה̈ יכון אכ̇רהא וו וכאנת אלוו תכ̇רג̇ פי אללפט̇ פאן אלד̇י בעדהא יכון בדגש מת̇ל ויצו פרעה (שמות א. כב ואחרים) חצרותיו בתהלה (תהלים ק. ד) ומא אשבהה. וכאן ואג̇בה(5) אן יכון רפי לולא כ̇רוג̇ אלוו וג̇מיע אלמקרא עלי הד̇ה אלצפה̈ מא כ̇לא כלמתין פאן אכ̇רהם וו ט̇אהרה̈ ובעדהם רפי והם ונטה עליה קו תהו (ישעיה לד. יא) וקול המון שלו בה (יחזקאל כג. מב) פאן אלוו מן קו ומן שלו ט̇אהרין פג̇א(6) בעדהם רפי וכסרו אלאצל וליס להם ת̇אלת̇ פי ג̇מיע אלמקרא: ואמא מפיק יוד פמענאה איצ̇א כ̇רוג̇ אליוד וד̇לך כל כלמה̈ יכון אכ̇רהא יוד ט̇אהרה̈ פי אללפט̇ פאן אלד̇י בעדהא יכון דגש מת̇ל ומי גוי גדול (דברים ד. ז) ג̇את(7) גים גדול דגש לכ̇רוג̇ אליוד מן גוי

(1) .פיכון (2) .אלסין (3) .ג̇מיע מן (4) .וליס (5) ואג̇בהא
(6) .פאג̇א (7) .ואג̇ת

וכדׄלך אולי תערוצי (ישעיה מז. יב) ומה אשבהה גׄמיע אלמקרא עלי הדׄה אלצפהׄ מא כׄלא מן כלמהׄ ואחדהׄ פאן אכׄרהא יוד טׄאהרהׄ ובעדהא רפי והי ויי בם סיני בקדש (תהלים סח. יח) כאן אלואגׄב אן תכון בי בם דגש לכׄרוגׄ אליוד מן יי אלא כסרת אלאצל וגׄאת(1) רפי ולא להא תׄאני פי גׄמיע אלמקרא: ואמא חרפין מתראדפין פהם בב כב פקט וביאן דׄלך אדׄא כאן פי אול כלמהׄ באין או כאפין מעא וכאן עלי אלחרף אלאוול שוא פאנהא יכונאן אלאול בדגש ללאבד ולו כאן אכׄר אלכלמהׄ אלתי קבלהם חרף מן אויה ודׄלך מתׄל ויהי בבואה (יהושע טו. יח.) ותתפשהו בבגדו (בראשית לט. יב) ויהי ככלות (דברים לא. כד ואחרים) הלא ככרכמיש (ישעיה י. ט) ומא אשבה דׄלך אלגׄמיע עלי הדׄה אלצפהׄ ולא לה כאסר. ובשרט אן יכון עלי אלחרף אלאול שוא כמא ביינّא אמא אדׄא כאן עליהמא מלך גיר אלשוא יכונאן ברפי עלי אלאצל מתׄל והוא אשה בבתוליה יקח (ויקרא כא. יג) ומא אשבהה(2): ואמא בי ופי(3) פהו כל כלמהׄ יכון אלחרף אלאוול מנהא בי ואלחרף אלתׄאני פי וכאן עלי אלבי שוא פאנה יכון דגש ועלי אן קבלה מן חרוף אויה מתׄל ואכבדה בפרעה (שמות יד. ד. יז) ודברי אשר שמתי בפיך (ישעיה נט. כא) ומא אשבהה גׄאת(4) אלבי דגש לכון עליהא שוא ובעדהא פי פיצעב אלנקט בהא ברפי לזקّ אלפי פשדוהא קאצד ליטׄהר אלנקט באלבי ואלפי באפצאח והדׄה איצׄא עלהׄ אלחרפין אלמתראדפין כמא ביינא. אמא אדׄא כאן עלי אלבי מלך גיר אלשוא פאנה יכון ברפי עלי אלאצל מתׄל אל ירא בפלגות (איוב כ. יז) ומא אשבהה(5). פהדׄה תביין גׄמיע אלכאסר: ואעלם אן לא יוכׄד פי חרוף אויה אלתי תכון פי אואכׄר אלכלם אלא עלי אללפטׄ לא עלי אלמכתוב מתׄאל דׄלך וירא בלק (במדבר כב. ב) לא נקול ואדׄ אכׄר וירא

(1) ואנׄת. (2) אשבה דׄלך. (3) ופי אלמרכבין. (4) אגׄת.
(5) אשבה דׄלך.

אלף והי מן חרוף אויה ואוול בלק בי והי מן בגדכפת ועלי
וירא איצׄא כׄאדם פכאנת תכון בי בלק רפי עלי אלאצל בל
אנמא נעתמד אבדא עלי אללפט. ודׄלך אנך אדׄא קלת וירא
לם תטׄהר אלאלף אלבתה בל כאנהא מעדומה ולא יבאן פי
אכׄר אלכלמה אלא אלריש פקט פצאר כאן אכׄר אלכלמה ריש
וליס אלריש מן אויה פלדׄלך גׄאת(1) בי בלק דגש. והכדׄא
גׄמיע מא אשבה דׄלך לא יעתמד פיה אלא עלי אלחרף אלאכׄיר
אלטׄאהר פי אלחס(2) לא עלי אלמכתוב פאדׄא כאן אלאעתמאד
אנמא הו עלי אללפט פכל כלמה ימכן אן יכון פי אכׄרהא חרף
מן אויה ועלי אן ליס הו מכתוב אדׄ והו יחתמל אן יכון פי
אללפט נחסבה כאנה מכתוב ויגׄי בעדה רפי מתׄל ועשית בדי
עצי שטים (שמות כה. יג) לאן ימכן אן יכון ועשיתה מליאה בהי
ואלהי מן אויה גׄאת(3) בׄ בדי רפי לאמכאן אלהי פי ועשית.
וכדׄלך אין לשפחתך כל בבית (מלכים ב. ד. ב) לכון ימכן אן תכון
שפחתכה בהי גׄאת(3) אלכף [פי] כל רפי. והכדׄא כל מא יחתמל
אן יכון מלא פהו עלי הדׄה אלצפה.(4) ומן אגׄל הדׄה אלעלה
חנכבנא והגית בו (יהושע א. ח) מן אלדחיק לכון ימכן בעד אלתיו
מן והגית הי וכדׄלך ועבדיך באו (בראשית מב. י) תחתמל הי בעד
אלכף פצאר עלי גׄמיע הדׄה אלוגׄוה אלאעתמאד עלי אללפט
לא עלי אלמכתוב כמא קד תביין:

פצל פי תביין אלמלוך ומכׄארגׄהא: ואלמלוך הי אלנקוט והי
תסמא נגמאת וקד ביינא אלחאגׄה אליהא פי מא תקדם ועדד
אלמלכים תׄמאנייה סבעה אצול וואחד כׄאדם. והאולאי אסמאיהם.
אלאוול חולם והו אן יכון נקטה בין אלחרפין מן פוק מתׄל או
ויסמי איצׄא מלוא פום לאנה ימלי אלפם גׄמיעה וקת אלנקט
בה. אלתׄאני קמץ הו כׄט ונקטה תחתה והו יכון תחת אלחרף
מתׄל אספל מתל בָרָא והו משתק מן וקמץ הכהן (ויקרא ה. יב) לכונה

(1) אגׄת. (2) אלנטק. (3) אגׄת. (4) אלצורה.

יקבץ אלפם ויצׄמׄה. אלת̇אלת̇ פתח והו כט̇ פקט והו יכון מן
אספל מת̇ל שַׂעַר וסמי פתח לכונה יפתח אלפם. ואלראבע
סגול והו ת̇לאת̇ נקט מן אספל מתל אֶרֶץ ויסמא איצ̇א פתח
קטן לכונה יפתח אלפם בעץ̇ פתחה. ואלכ̇אמס צרי והו נקטתין
מן אספל מתל תֵּבֵל ויסמא איצ̇א קמץ קטן. ואלסאדס חו...
והו נקטה̈ מן אספל מת̇ל עִיר והו משתק̈ מן וחורק עליו ש...
(תהלים לה. יב) לאנה יצר̈ אלאסנאן. ואלסאבע שרק ולה צורה...
אד̇א כאן פי אלכלמה̈ וו פיכון נקטה̈ פי בטן(1) אלוו מת̇ל
צוּר. ואד̇א לם יכן פיהא וו יכון ת̇לאת̇ נקט ואחדה̈ תחת
ת̇אניה̈ מאילין אלי ג̇הה̈ אלג̇נוב מת̇ל סְגֻלָּה והו משתק̈ מן
שריקות עדרים (שופטים ה. טז) והו אלצפיר לכונה יג̇מע אלשפ...ין
פהאולאי אלסבעה̈ הם אלאצול. ואלת̇אמן אלד̇י הו כ̇אדם והו
שוא והו נקטתין ואחדה̈ תחת אכ̇רי מן אספל מת̇ל שְׁמַע. וסמי(2)
כ̇אדם לכונה יכ̇דם מע בעץ̇ אלסבעה̈ עלי חרוף אחהע. וב̇אן
ד̇לך כל כלמה̈ יכון פיהא חרף מן חרוף אחהע וכאן ד̇לך אלדרף
מתחר̈ך בשוא יג̇עלו עליה חין שוא ופתח גדול מת̇ל אֲני. הֲגא.
חֲנו (במדבר יג. י). עֲלו. וחין יג̇עלוה מע פתח קטן מת̇ל אנת.
הֱיה ומא אשבהה. וחין יג̇עלוה מע אלקמץ מת̇ל אֳני דרם
(מלכים א. י. יא) חלי. חרם ובית ענת (יהושע יט. לח) ומא אשבה...
ולא יכ̇דם מע גיר האולאי(3) אלת̇לאת̇ה̈ אלמלוך אבדא. וכ̇...
לא יוג̇ד שוא ופתח או שוא וקמץ וסגול אלא עלי חרוף אח...
פקט פלאג̇ל הדא סמי אלשוא כ̇אדם. וקד יוג̇ד שוא מע ה...
אלמלוך אלמד̇כורה̈ עלי גיר חרוף אחהע מת̇ל אלדאל מן מרד...
ואלקוף מן קדמי (דניאל ב. ו) ומא אשבהה אלא אנה ליס א...
בל בעץ̇ אלכתאב יעמלוה ובעצ̇הם יבטלוה. אמא חרוף אחה...
פלא תכון אבדא אלא בשוא ומלך כמא ביינא. פהד̇ה אסמ...
אלמלוך ואשכאלהא: אמא מחאלהא אעני מכ̇ארג̇הא פמ...

(1) קלם. (2) והו יסמי. (3) הד̇ה.

אלחולם אלפם ג̇מיעה וד̇לך אנה יכ̇רג̇ מן אקצא אלחלק וימלי
מג̇מיע אלפם אלי אן יכ̇רג̇ מן אלשפתין. ומחל אלקמץ ת̇לת̇
אללסאן אלאול ואעלי אלחנך. ומחל אלפתח סטח אללסאן
אלאספל ג̇מיעה. ומחל אלסגול ג̇ואנב אלפם וסטח אללסאן
אלאספל. ומחל אלצירי אלאסנאן והו ישק̈ בינהמא ערצ̇א.
מחל אלחרק אלאסנאן איצ̇א אלא אנה יטבקהם בקווה̈ אלי
אספל. ומחל אלשרק אלשפתין יצ̇מהא וירפעהמא אלי פוק.
אלשוא ליס לה מחל בד̇אתה בל הו תאבע ללמלך אלד̇י יכון
מעה. פקד באן לך מן מחאלהא אן אלחולם הו אוולהם
מיעהם ואלת̇אני קמץ ואלת̇אלת̇ פתח גדול ואלראבע סגול
אלכ̇אמס צירי ואלסאדס הו אלחרק ואלסאבע הו אלשרק:

פצל פי תביין מכ̇ארג̇ אלשוא: אלשוא ינקסם קסמין מנה
סאכן ומנה מתחרך. פאלסאכן הו כל מא כאן[1] חרכה̈ לא
תתחרך בד̇אתה בל תאבע לחרכה̈ גירה אלד̇י קבלה. פלד̇לך
לא יכון אבדא אלשוא אלסאכן אלא פי וסט אלכלמה̈. מת̇ל
שמעי אלשוא אלד̇י עלי מים יסמא סאכן לכון אלמים גיר
מתזחרכה̈ בד̇אתהא בל תכ̇רג̇ מע אלשין ומת̇ל עמרי. כרמי.
גברי. ומא אשבה ד̇לך. ושואין סאכנין מעא לא ימכן אלא
אד̇א וג̇דת פי וסט אלכלמה̈ שואין יכון אלאול סאכן ואלת̇אני
לאזרך מת̇ל וישמעו. וישלחו ושבההם.[2] וקד יוג̇ד פי בעץ̇
מואצ̇ע שוא ולא יערף הל הו סאכן או מתחרך מת̇ל כלמה̈
תי אוולהא הי ומים או כלמה̈ יכון פיהא חרפין מתראדפין
אי מערפה̈ ד̇לך הו אד̇א לקית עלי אלחרף אלד̇י קבל אלשוא
איה כאן אלשוא מתחרך ואן לם תכן ת̇ם געיה פאנה יכון
ויכן. מת̇אל ד̇לך המקנא אתה לי (במדבר יא. כט) אלשוא מתחרך
בגל אלגעיה אלתי תחת אלהי פאמסכת אלהי ואנפתח אלשוא
מתי עלי אלמים. ואן לם יכן געיה יכון סאכן מת̇ל מדוע בא

(1) אוול. (2) ואשבאההם.

המשגע הזה (מלכים ב. ט. יא) אלשוא סאכן וכ̇רג̇ אלמים מע אלהי
המשגע ואנקסמת אלכלמה̈ והכד̇א כל שוא סאכן פהו יקסם אלכלמה̈
ויבאן ד̇לך מן אללפט̇. וכד̇לך אלחרפין אלמתרד̇פין אן כאן
עלי אלחרף אלמתקד̇ם געיה כ̇רג̇ אלשוא אלד̇י בעדה מתחרך
מת̇ל בחצצון תמר (בראשית יד. ז) ורבו חללי יי (ישעיה סו. טז) ומא
אשבהה.(1) ואן לם תכן אלגעיה כאן אלשוא סאכן ולא יתחרך
מת̇ל הרגו על חלליהם (במדבר לא. ח) ואשבהה(1) מא כ̇לא מן סתה̈
כלם פאן עלי אלחרף אלמתקד̇ם געיה ואלשוא אלד̇י בעד
סאכן והם בצר להם ישחרנני (הושע ה. טו). זובח תודה יכבדנני
(תלים נ. כג). אז יקראנני (משלי א. כח). ישחרנני ולא ימצאנני
(שם ו. לא). ומשחרי ימצאנני (שם ח. יז) לא גירהם. וכד̇לך כ
כלמה̈ יכון אוולהא וו ובעד אלוו חרף עליה שוא אן כאן ע
אלוו אלגעיה ולם תכן אלכלמה̈ מכ̇לוט במקף כאן אלשוא מת
מת̇ל ושבה שביך (שופטים ה. יב) ואן כאנת אלכלמה̈ במקף פאלש
סאכן ולו כאן קבלה געיה מת̇ל ודמה לך (שה"ש ח. יד). וכד̇לך
גיר אלוו כל שוא יכון קבלה געיה פהו מתחרך כמא ב
ויכון אלחרף אלד̇י בעדה ברפי מת̇ל לשכות (נחמיה י. לח). רב
(במדבר י. לו). ברכות (בראשית מט. כה) ערבות מואב (במדבר לא
ומא אשבה ד̇לך. וכל שוא סאכן לא יכון בעדה אלא
אבדא מת̇ל דרכם לפני (יחזקאל לו. יז) אלכף בדגש לכון אל
אלד̇י עלי אלריש סאכן. והכד̇א כל מא אשבה ד̇לך פד
אחכאם אלשוא אלסאכן: פאמא אלמתחרך פלה אחכאם כת
וד̇לך אן כל שוא מתחרך לא יכון בעדה אבדא אלא רפי כ
ביינא מת̇ל זכר (שמות לב. יג). וכל ושבההם מא כ̇לא מן לפט̇ה̈
ושתים פאן אלתו מנהם אבדא בדגש פלד̇לך אחיג̇ו(2) אן ירכ
עלי לפט̇ה̈ שתי שתים אלף מדגום וקת אלקראה̈ כאנה
אשתי אשתים כי יסכן אלשוא ויכרג̇ אלתיו בדגש פחצל

(1) אשבההם. (2) MSS. אחוג̇ו.

אלשוא אלמתחרך לא יכון אלא פי אול אלכלמה מת̇ל שמע
ן פי וסטהא(1) אד̇א כאן קבלה שוא סאכן מת̇ל וישמעו או
א כאן אלחרף אלד̇י עליה אלשוא מדגוש פאנה יכ̇רג̇ צ̇רורה
כון בעדה רפי מת̇ל מקדש. פהד̇ה הי אלוג̇וה אלד̇י יכ̇רג
יהא אלשוא. ושואין מתחרכין מעא לא ימכן כמא לא
מכן שואין סאכנין מעא: ואעלם אן כל שוא מתחרך יכון
עדה חרף מן חרוף אחהע יקרא ד̇לך אלשוא מת̇ל קראה
למלך אלמסנד לה אלד̇י עלי חרף אחהע קראה מכ̇פפה לא
מלה מת̇ל לעולם אללמד יקרא בחולם מכ̇פף מת̇ל מא עלי
ן. וכד̇לך ואמר פרעה (שמות יד. ג) אלוו בקמץ מכ̇פף. וכד̇לך
ר לנו אנשים (שם יז. ח) אלבי בפתח מכ̇פף. וכד̇לך בארץ
רים אלבי בסגל מכ̇פף. וכד̇לך ראה אלריש בצרי מכ̇פף.
לך דעי (ירמיה ג. יג) אלדאל בחרק מכ̇פף. והכד̇א ג̇מיע
מקרא. ואן כאן מע אלשוא(2) געיה כ̇רג̇ אלשוא מכ̇רג̇
מלך אלד̇י בעדה סוא או מלך כאן מת̇ל וְהיה כ̇רג̇ת אלוו
ץ כאמל מת̇ל אלהי כאנהא מנקוטה וָהיה. וכד̇לך לְעולם
הא מנקוטה לעולם בחולם כאמל. והכד̇א באקי אלמלכים
ואם כאנהא וָאם וכד̇לך דְעו כאנהא דָעו. אלג̇מיע עלי
אלצפה ולים(3) לד̇לך כאסר. ומתי מא כאן אלחרף אלד̇י
ה אלשוא מן חרוף אחהע בטל אלשרט ולא יכ̇רג̇ מת̇ל
מלך אלד̇י בעדה אצלא. וד̇לך לאן חרוף אחהע לא יכון עליה
דא אלא שוא ומלך פיסתכפי אלשוא באלמלך אלד̇י מעה
רג במכ̇רג̇ה מת̇ל ימחאו כף (תלים צח. ח) פכ̇רג̇ת אלחית בשוא
תח אלד̇י עליהא ולים תכ̇רג̇ באלשרק אלד̇י עלי אלאלף
אפהם ד̇לך והו אלקיאס פי אלכל: ואעלם איצ̇א אן כל שוא
תחרך יכון בעדה חרף יוד פלא יכ̇רג̇ אלשוא אבדא אלא בחרק
כ̇פף ולו ילתפת ללמלך אלד̇י עלי אליוד כאן מא כאן מת̇ל

---

(1) וסט אלכלמה. (2) אלשוא מעה. (3) ולא.

ליוסף אללמד בחרק מכֿפֿף ועלי אן בעדה חולם וכדֿלך לישו
(במדבר כו. כד) ליבשה ביקב (שפטים ז. כה) ליצר (במדבר כו. מט)
לישוי (שם מד) אלגֿמיע בחרק מכֿפֿף ואן כאן מע אלשוא געיה
כֿרגֿ אלשוא אבדא בחרק כאמל מתֿל כי בְיד אשה (שפטים ד. ט)
כאנהא בְיד והו אלקיאס פי אלכל פאחפטֿ דֿלך. וכל שוא
מתחרּך יכון בעדה חרף גיר חרף אחהע וגיר אליוד פלא יכון
אבדא אלא בפתח מכֿפֿף ולא ילתפת ללמלך אלדֿי בעדה מן
בראשית. זכור. שמע. ככלות וסאיר אלחרוף אלגֿמיע בפתח
מכֿפֿף(¹) ואן כאן מע אלשוא געיה כֿרגֿ בפתח כאמל מתֿל אשא
ותורתך אמת (תלים קיט. קמב) יְדבר פי (שם קמה. כא) אלגֿמיע בפתח
כאמל(²) פחצל דֿלך. פהדֿה הי גֿמיע אחכאם אלשוא: ואעלם
אן ואו אלעטף להא כֿאצייה פי במף והם אלבי ואלמים ואלפא
ודֿלך מתי כאן ואו קבל כלמה פיהא בי או מים או פי פלא
יכרגֿ אלואו אלא בשרק הכדֿא אבדא מתֿל ומה כאנהא(³) אומה
וכדֿלך ופה כאנהא אופה וכדֿלך ובא כאנהא אובא וסקט חרף
אלואו ותציר כאנהא אלף. וכדֿלך כל ואו עליהא שורק וכאן
בעדהא חרף סאכן מתֿל וזכרתם. וקראתם. ושמרתם ו
אשבההם אלגֿמיע יקרו באלף מכֿפֿף כאנהא אזכרתם. אקראתם
אשמרתם ומא אשבההם הכדֿא אצטלאח אללגה פאעמד דֿלך:(⁴)

פצל פי קאנון אכֿתלאף בעץ אלנקט פי בעץ אלכלם מן
ממחרת ממחרת חין תכון בקמץ וחין בפתח. ומערפה דֿלך
אן תנטֿר אלחרף אלדֿי בעדהא אן כאן הי פהי בפתח מתֿל
ממחרת השבת (ויקרא כג. יא) ממחרת הפסח (במדבר לג. ג) ואן
לם יכן בעדהא הי פתכון קמץ מתֿל וישבת המן ממחרת (יהושע
ה. יב) והדֿא אצל ליס לה כאסר. וכדֿלך אגַג אגג כל מא כאן
בעדה מים יכון פתח מתֿל וירם מאגג מלכו (במדבר כד. ז). אמא

(1) S. ואשבאהם. (2) S. ומא שבאהם. (3) באלף שרוק מתֿל
ומא כ. (4) S. continue avec le chapitre suivant.

דנות (ש"א. טו. לב) ואן לם יכן בעדה מים פהו קמץ מתֿל
מר אגג אכן סר (ש"א. טו. לב) ולא לדֿלך כאסר. וכדֿלך חרבות
רבות אדא כאנת אלכלמה̈ משתקה̈ מן חרב אלדֿי הו אלסיף
נת אבדא בשוא ופתח עלי אלחית ואן כאנת משתקה̈ מן
כֿראב תכון אבדא אלחית בשוא וקמץ וכאנת חרבות וליס
לך כאסר. וכדֿלך אשה ואשה מתי כאנת בעדהא הי או
ד או עין סימן הלע תכון אלשין אבדא בסגול מתֿל אשה
א ליי (שמות כט. יח) אשה ליי (שם מא) אשה עולה (ויקרא כח. יט).
ן כאן בעדהא גיר האולאי תכון אבדא בצרי מתֿל אשה ריח
קרא א. ט) וליס לדֿלך כאסר. וכדֿלך למה ולמה חין תכון דגש
ין תכון רפי ומערפה̈ דֿלך הו אן תנטֿר אלחרף אלדֿי בעדהא
כאן אלף או הי או עין סימן אהע פהי אבדא ברפי מתֿל
וה אמרת (בראשית יב. יט). למה ייי (תלים ט. א). למה עליתם
פטים טו. י). למה הבאתם (במדבר כ. ד) מא כֿלא מן כֿמס
טֿאת בעדהם אהע והם בדגש והאולאי הם למה הרגזתני
"א. כח. טו). למה הציתו עבדיך (ש"ב. יד. לא). למה אירא
מי רע (תלים מט. ו). למה היה כאבי לנצח (ירמיה טו. יח).
ה אככה (ש"ב. ב. כב) ועלאמאתהם הרגיזני העבד יראתי החלי
ביתיו ומתי מא כאן בעדהא גיר אהע פהי אבדא בדגש מא
'א מן תֿלאתה̈ למה שמתני למפגע לך (איוב ז. כ). למה שכחתני
לים מב. י). למה זנחתני (שם מג. ב). ועלאמתהם שמתני משוכח
זנח. וכדֿלך כל מא כאן אלטעם עלי אללמד מן למה תכון
גש וכל מא כאן אלטעם עלי אלמים פהי ברפי סוא ואחרה̈
רפי ואלטעם עלי אללמד והי למה שמתני למפגע לך (איוב ז. כ)
כדֿאל את ואת וכל וכל ובן ובן והן והן ומה ומה ואשבאההם
כל שי מנהם קאנון ואחד וקד דֿכרוה אצחאב אלמסורות
ילתמס מן מכאנה ולנעוד אלאן אלי דֿכר אל אלחאן ואלכֿדאם:
פצל פי תביין אלטעמים: קד ביינא מנפעה̈ אלטעמים ואנהא
פצל אלמעאני מן בעצֿהא בעץ̇ ותביין איצֿא מעני אלכלמה̈

אלואחדה̈ אד̇א כאן מסמועהא מענאיין ודלך מת̇ל שבו אד̇ז
כאן אלטעם עלי אלשין כאן תפסירהא רג̇עוא. ואד̇א(1)
כאן אלטעם עלי אלבי כאן מענאהא סבוא משתק מן שביז
מת̇ל שבו ויבזו (בראשית לד. כט). וכד̇לך הבָאה הבאז
תפסירהא אלד̇י קד דכ̇לת. ואד̇א כאן אלטעם עלי אלאלף כא
מענאהא אל דאכ̇לה̈ (אלתי עאד שא תדכ̇ל) ומא אשבה ד̇לך
פצארת עט̇ימה̈ אלפאידה̈(2) למן תחפט̇הא. ואן אעתרץ̇ מעתר
וקאל מן ולף האולאי אלמלוך ואלטעמים והי̈אהם עלי הד̇ה
אלצורה̈ (אלתי מעני אלאן) וסמאהם בהד̇א אלאסמא. פליעל
אוולא אמא הד̇ה אלצוור ואלאשכאל והד̇ה אלאסמאפנקו
אנה ממא אצטלחוא עליה אלאבא אלמתקדמין מן עצר עזר
הסופר או קבלה וג̇עלוא הד̇ה צורה̈ אלקמץ(3) והד̇ה צור
אלפתח והד̇ה צורה̈ אלחולם והד̇ה צורה̈ אלצרי והכד̇א כ
אלמלוך וכד̇לך הד̇ה צורה̈ אלזקף והד̇ה צורה̈ אלאתנחה והד̇
צורה אלזרקה והכד̇א סאירהם.(4) וסמוא אשיא אלחאן ואשי
כ̇דאם אלכל אצטלאח וג̇עלוהם באלעלאמאת ואלאשארא
ליהתדוא בהם(5) אלטאלבין ויסתרשדוא אלג̇אמע(6) בהנ
כמא קאל פי עזרא ויקראו בספר בתורת האלקים מפור
ושום שכל ויבינו במקרא (נחמיה ח. ח). וקאלו אלנאקלין ע
מפורש זה התרגום ושום שכל אלו המסורות ויבינו במקרא א
פסקי הטעמים (ת"ב מגלה ג. א). פימכן אן יכון עזרא ובית דינו
אלד̇י ולפהם מת̇ל מא(7) ולף אלתרגום ורתבה וולף אלברכ
ואלתפלות ורתב אוקאתהא כד̇אך ולף אלנקוט ואלאלחא
וימכן אן יכונוא מן קבל עזרא כמא קאל פי חבקוק (ב. ב) כת
חזון ובאר על הלוח קאלו כתוב זה הכתב ובאר א
הנקודות (?). הד̇א אנמא הו פי צוורהם ואשכאלהם ואסמאיד

(1) ומתי. (2) אלפאיד, פאידהא. (3) S. אלקמצה. (4) גמיעהם. (5) בהא. (6) אלגמיע. (7) כמא.

אמא מעאניהם פהי ממשה מסיני מתֿל גֿמיע דקדוק תורה ואלכל
תלקין מן קבלה תעאלי מתֿל תורה שבעל פה. וכאן אלסייד
אלרסול יתלי עליהם אלנץ̇ ויחכמהם קראתה באלרפע ואלצֿם̇
ואלנצב ואלכֿפצ̇ ואלמסך ואלפתח ואלקטע ואֿלוצל וכל אלאעראב.
וכאנת כלהא ענדהם חרכאת באללסאן ואליד איצֿא כמא קאלו
לא יקנח בימין שמראה בה טעמי תורה (ת"ב ברכות סד. א) והדֿא הו
אלחכם[1] אלחקיקי וכאן דֿלך ענדהם תלקין מן צדר אלי צדר.
פלמא ראוא אבתדא אלגלות ותשתֿת[2] אללגה̇ כֿשוא עלי
אנקטאעה ודתֿורה מן אלמלה̇ פקאמוא ושכֿלוא וצוורוא וסימנוא
וסמוהא באסמא ונקטוא פיהא אלחומשין ליתעלמוהא אלגֿמיע
ותציר לסאן אלכל פציחה̇ בלגה̇ אלקודש[3] באלצֿם̇ ואלפתח
ואלרפע ואלכֿפצ̇ ואלאעלאן ואלנצב ואלקטע ואלוצל וכל אלאעראב
פכאן מן הדֿא אן אלנגמאת ואלחרכאת אצלייה̇ ממשה
רבינו מסיני וצוורהם ואשכאלהם ואסמאיהם אצטלאח ולדֿלך
אבקו[4] ספר תורה המקודש עלי הייאתה אלמתקדֿמה̇ כתאבה̇
בלא נקט מתֿל מא הו בגיר[5] תרגום ואן עמל פיה נקטה̇
ואחדה̇ פקד הוסיף ופסל פאעלם דֿלך וחצלה: אעלם אן אלטעמים
מנהא רייסא ומנהא כֿדאם. פאלרייסא הם אלדֿי יכון ענדהם
קטע אלמעני ולא ינצֿאף אלי מא בעדה פלא יכון בעדהם אבדא
רפי. ואלכֿדאם תאבעין לאלחאן אעני לאלרייסא לאן אלרייסא
הם אלמסמיין אלחאן באטלאק ואלכֿדאם תאבעין להם ומוצלין
אלכלאם למא בעדה והו אלמרכז אעני אלטעם. פלדֿלך יגֿי
בעדהם אלרפי כמא ביינא. ועדד אלטעמים אלדֿי פי אלמקרא
גֿמיעה מא כֿלא תלים ואיוב ומשלי אתֿני עשר טעם והדֿה
אשכאלהם ואסמאיהם. אלאול פזר והו שכל אלצאד פוק
אלכלמה̇. אלתֿאני תלשה והי דאירה̇ צגירה̇ פי ראס אלכלמה̇.
אלתֿאלתֿ טרס והו כֿטֿין קאימין פוק אלכלמה̇. ואלראבע יתיב

(1) אלאחכאם. (2) ותשתתה. (3) אלקדס. (4) S. ואבקו. (5) בלא

והו כט̄ מאיל פי טרף אלכלמה̈ מן פוק. אלכ̇אמס זקף וה
נקטתין ואחדה̈ פוק(1) אכ̇רי עלי אלכלמה. אלסאדס אתנחתו
והו שכל ראס אלצאד מקלוב תחת אלכלמה̈. אלסאבע זרקו
והו שכל צנארה̈ פי טרף אלכלמה̈ מן פוק. אלת̇אמן לגרמיו
והו שכל שופר מן אספל ופסיק בעד אלכלמה̈. אלתאסע רבי
והו נקטה̈ ואחדה̈ פוק אלכלמה̈. אלעאשר תביר והו שכל עצ
תחת אלכלמה̈ ומעה נקטה̈. אלחאדי עשר טפחה והו שכ
עצא תחת אלכלמה̈ מאיל עלי אלימין. אלת̇אני עשר סלו
והו יסמא סוף פסוק לאנה מא יכון אלא פי אכ̇ר אלפסוק וה
שכל עצא ואקף ימיל אלי אליסאר קליל. ועלאמתהם פתנ
יזא ולר תטס. ואלכ̇דאם ת̇מאנייה̈ והד̇ה אסמאיהם ואשכאלהם
אלאול שופר והו שכל אלשופר. אלת̇אני שופר הפוך והו שכ
שופר מקלוב. אלת̇אלת̇ תלשה צגירה̈ והי תסמי ירח בן יומ
לאנה שבה(2) אלהלאל אול מה יהל̈. אלראבע תלשה שמא
והי שכל אלתלשה אלתי הי טעם ואלפרק בינהם אן תלך(3) פ
ראס אלכלמה̈ והד̇ה פי אכ̇ר אלכלמה̈. אלכ̇אמס אזלה והו עצ
פוק אלכלמה̈ ימיל אלי אלימין. אלסאדס מארכה והו עצ
תחת אלכלמה̈ ימיל אלי אליסאר. אלסאבע דרגה והי שכ
אלדרגה̈.(4) אלת̇אמן נטויה והי אלמאילה̈ ותסמא איצ̇א דחויה
והי מת̇ל אלטפחה. והד̇ה אלטעמים ואלמשרתים אלתי ביינא
אשכאלהם ואסמאיהם קד תכ̇תלף צוורהם(5) ובעץ̇ אסמאיהם
פמן ד̇לך אלפזור חין יסמי פזר מטלק וצורתה מת̇ל ראס אלצ
כמא ביינא. וחין תכ̇תלף צורתה ויכון עלי הד̇ה אלצורה ˇ וה
יסמא פזר גדול ויסמי איצ̇א קרני פרה וחכמהם ואחד פי אלקטע
ואלתלשה להא צורתין אד̇א כאנת עלי אול חרף מן אלכלמ
תכון טעם ותקטע ואד̇א כאנת עלי אכ̇ר חרף מן אלכלמה̈ תכו

(1) תחת. (2) שכלה. (3) אלטעם. (4) שבה דרגה.

(5) S. צוור בעצ̇הם.

כֿאדם כמאביינא ולא תקטע ולדֿלך יגֿי בעדהא רפי. ואלטרס חין יכון אתֿנין מתֿל ויאמר ודֿלך אדֿא כאן עלי אכֿר מלך מן אלכלמהٓ אלתי הו פיהא ויסמי איצֿא שני גרישין. ואדֿא כאן פי וסט אלכלמהٓ יכון ואחד פקט מתֿל ויאמר ויסמא גריש חד ואכֿתלאפה אנמא הו מן גההٓ אלאעראב פי אלנגם(1) ואליתיב חין יכון אתֿנין עלי אלכלמהٓ ודֿלך אדֿא כאנת אלמסכהٓ עלי וסט אלכלמהٓ מתֿל מצרים פאלאול הו אלאצל לאנה עלי מוצֿע אלמסך ואלתֿאני לידֿל אן דֿלך יתיב לא אזלה. ואן כאנת אלמסכהٓ עלי אכֿר אלכלמהٓ כאן ואחד פקט פי טרף אלכלמהٓ מתֿל דבר. *וחין יכון מתֿל שופר הפוך ואלפרק בינה ובין שופר הפוך אלכֿאדם אן אלטעם יכון קבל אלנקט הכדֿא ככה ואלכֿאדם בעד אלנקט הכדֿא אלה.(2) ואלזקף אדא כאן וחדה מתֿל ישראל לא ידע יסמי קטן ואן כאן מעה עצא מתֿל ויאמר יסמא זקף גדול. ואלזרקה לא תוגד אבדא אלא ובעדהא סגלה והי שכל תֿלאתֿ נקט עלי אכֿר אלכלמהٓ מן פוק מתֿל ויאמר משה. וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם (שמות יד. ד). ואלשופר אלפאצל בינהם לא יחסב אדֿ הו כֿאדם. הכדֿא כל זרקה מא כֿלא מן(3) ואחד פיה זרקה ולים בעדהא סגלה אלא רביע והו למשיחו לכרש אשר החזקתי בימינו (ישעיה מה. א). הדֿא לא גירה. וכדֿלך לא תוגֿד אבדא סגלה אלא וקבלהא זרקה. ואלסגלה הי לחן ותקטע קריב מן אלאתנחה ואנמא לם יעדוהא מע אלטעמים לכונהא מרתבטהٓ מע אלזרקה פצארו כאנהם טעם ואחד. וכדֿלך אלסלסלה והי מתֿל וימאן (בראשית לט. ח) הי איצֿא טעם ותקטע ולם יעדוהא מע אלטעמים לכונהא קלילהٓ אלוגֿוד גֿדא ולא תוגֿד פי אלמקרא(4) אלא פי סבעהٓ מואצֿע פקט כמא יבין פי אלמסורות.(5) פהדֿא הו אלאכֿתלאף אלדֿי יוגֿד פי

---

(1) S. פקט. (2) de וחין l., 10 seulement dans S. (3) S. אלזרקה באן פי אלמסורת. (4) S. כ״א ספרים. (5) S. גמיעהא מא כֿלא מן פסוק.

אלאלחאן. ובקי אליתיב פקט לה שכל אכֿר והו יבין ענד דֿכרנא אלכֿדאם ואלכֿדאם איצֿא תתנוֿע מן דֿלך אלשופר ינקסם אלי תֿלאתֿהֿ אקסאם פי אללפטֿ לא פי אלשכל. והם שופר וצֿע והו יסמי שופר מיושב. ושופר רפע. ושופר מכרבל. ומענאה ילף אלכלם מתֿל בכרבלתהון (דניאל ג. כא). וצורתהם ואחדהֿ אלא אן אלשופר(1) אלדֿי יכון קבל אלזקף עלי אול חרף מן אלכלמהֿ יסמי מכרבל מתֿל ומי גוי גדול (דברים ד. ח) ואן כאן עלי וסט אלכלמהֿ יסמא שופר רפע מתֿל אמר יי (שמות ד. כב). ואן כאן קבל אלזקף שופרין יכון אלאול מכרבל ולו כאן פי וסט אלכלמהֿ ואלתֿאני רפע מתֿל אשר כפר בהם (שם כט. לג) ואלשופר אלדֿי יכון קבל אלפזר או אלתלשה או אלטרס או אלזרקה פי בעץֿ אלמואצֿע או קבל אליתיב או אלרביע או אלתביר אלגֿמיע יסמי שופר וצֿע. ואלשופר אלדֿי יכון קבל אלאתנחה או אלסגלה או קבל אלזקף או אלזרקה פי בעץֿ אלמואצֿע יסמא שופר רפע. וכל דֿלך בחסב אלאחתמאל ומן גֿהה אלאעראב ואלשופר אלמקלוב אדֿא כאן עלי אלכלמהֿ מן בעד אלנקט יכון כֿאדם מתֿל את ומתֿל ויאמר ומא אשבההם. ואדֿא כאן עלי כלמהֿ מן חרפין או מן תֿלאתֿהֿ חרוף וכאן קבל אלנקט מתֿל ככה. אלה. כל הנקרא בשמי (ישעיה מג. ז) יכון לחן ויקטע ויסמא יתיב מוקדם פאעלם דֿלך. וירח בן יומו לא יכון אבדא אלא קבל קרני פרה אמא וחדה פלא יוגֿד. ואלאזלה לא תכון אבדא אלא עלי וסט אלכלמהֿ מן פוק מתֿל ויאמר ואדֿא כאן בעדהא גריש ואחד מתֿל ויאמר יי יסמא חיניד אזיל ואתי אלאול כֿאדם ואלתֿאני טעם. וקד יכונו עלי פרד כלמהֿ אלכֿאדם ואלטעם מתֿל ונתתה וכתֿיר מתֿל דֿלך. ואלמאילהֿ והי אלדחויה אלתי קלנא קלילהֿ אלוגֿוד גֿדא ולא תוגֿד אלא קבל אלאתנחה וקבל אלסלוק והי פי כֿמסהֿ עשר מוצֿע פי אלמקרא פקט עשרהֿ

(1) S. ואלשופר.

קבל אלאתנחה *והאולי הם ויצא נח(1) (בראשית ח. יח). ובאו שמה (יחזקאל יא. יח). ותאמרנה לה (רות א. י). בשבועתיכם (במדבר כח. כו). ומזון לכולא בה (דניאל ד. ט). וצאחבה מאפליה (ירמיה ב. לא). וישבו שם (שמואל ב. טו. כט). פי אלמסורות וכ֗מסה֞ קבל אלסלוק והאולי הם להחלו(2) (ויקרא כא. ד). לדורותיכם (שם כג. כא). וקויתי לו (ישעיה ח. ז). והאשתאולי (דברי הימים א. ב. נג). ממועצתיהם (הושע יא. ו). ובקי שכל אכ֗ר יסמי געיה והי מת֗ל שכל אלטפחה ולים הו לא לחן ולא כ֗אדם ולא יכון אבדא אלא עלי מוצ֗ע אלמסכה֞ אלא אן כאנת אלכלמה֞ אלד֗י הו פיהא במקף מת֗ל לא יוכל (דברים כד. ד) ומא עמל אלא לימד֞ בעץ֗ אלחרוף מד֞א קלילא ותמתסך בה מסכא יסירא לכי תחסן בה אלקראה֞ ותערב מת֗ל ויעשו ומא אשבהה. ובעץ֗ אלכתאב יעמלוה ובעצ֗הם יבטלוה. ולד֗לך יקולו אין אב(3) לגעיה אי לא אצל להא. וקד תעמל פי בעץ֗ אלמואצ֗ע לתפר֞ק בין אלמעאני ויפהם מן לא חרכה֞ לה מת֗ל וייראו אן כאן עלי אליוד געיה כאן מענאהא אלכ֗וף מת֗ל וייראו מאד (שמות יד. י). ולא ילתפת לזיאדה֞ אליוד לאן קד תכון וקד תסקט. ואן לם תכן עליה געיה כאן מן מעני אלרויה֞(4) מת֗ל ויראו השומרים (שפטים א. כד) וכ֗דא יקולון כל לשון דחילא גאעי וכל לשון חזייה לא גאעי וכד֗לך וישנו אן כאן עלי אליוד געיה כאן מענאה אלנום מת֗ל כי לא יישנו (משלי ד. טו) ואן לם יכן עליה געיה כאן מן מעני אלתת֗ניה֞ מת֗ל אם תשנו יד אשלח בכם (נחמיה יג. כא) ואשבאהה (ד֗לך). פקד עלמת אנהא(5) תנפע פי בעץ֗ מואצ֗ע לתרשד מן לא אעתבאר לה. ואיצ֗א(6) שכל אחר יסמי המזה֞ ויקאל

---

(1) L. S. מת֗ל ויצא נח וסאירהם כמא באן פי אלמסורות. (2) L. S. מת֗ל להחלו כמא קד ביינא. (3) אם. (4) S. מענאה אלכ֗וף. (5) O. צאר קד. (6) S. ות֗ם.

לה(¹) דרבן מענאה מהמאז והו איצא לא לחן ולא כֿאדם ואנמא
יעמל ליהזّ אלחרף אלדי הו עליה והו צדّ אלגעיה לאן אלגעיה
תמדّ אלחרף ואלהמזה תהזה.(²) ולא תוגד אבדא אלא מע
זקף קטן ותכון מן פוק אלחרף וצורתה מתֿל אלאזלה סוא
מתֿל(³) והכהן (ויקרא ז. ח) והבקר (במדבר לא. לח) ומא אשבההא.
צאר גֿמיע אסמא אלטעמים ואלמשרתים בחסב אכֿתלאף אסמאיהם
ואשכאלהם ומואצֿעהם הכֿדא הו פזר. פזר גדול. תלשה
ימין. טרס חד. שני טרסין. יתיב חד. שני יתיבין. יתיב
מוקדם. זקף. זקף גדול. אתנחה. זרקה. סגלה. לגרמיה.
רביע. תביר. טפחה. סלוק. שלשלת.(⁴) ואלכֿדאם שופר
מיושב. ושופר מורם. ושופר מכרבל. ושופר הפוך. ותלשה
שמאל. ותלשה קטנה. ואזלה. ומארכה. ודרגה. ונטויה.
וגעיה. *ודרבן:

פצל פי תביין חרכאת אלטעמים. אלטעמים אלאתֿני עשר
מן גֿהה חרכאתהא תנקסם(⁵) אלי תֿלתֿה אקסאם והם אעלאן
ווצֿע ורפע. פאלאעלאן ידכֿל תחתה תֿלתֿה אלחאן. פזר ותלשה
וטרס ואלסלסלה מן הדֿא אלקסם. ומעני אלאעלאן הו אנך
אדֿא קרית אלכלמה אלדי עליהא האולי אלטעמים אלמדֿכורין
תרפע אלצות ותעלנה אלי פוק בקווה. ואלוצֿע ידכֿל תחתה
תֿלתֿה אלחאן. יתיב וזקף ואתנחה. ומעני אלוצֿע הו אן תחטّ
אלכלמה אלדי הם עליהא ולא תעלן אלצות בהא ולא תרפעה
בל תצֿעה וצֿעא סאכנא. ואלרפע ידכֿל תחתה אלסתה
אלאלחאן אלבאקיה והם אלזרקה ואללגרמיה ואלרביע ואלתביר
ואלטפחה ואלסלוק. ומעני אלרפע אן יכון מתוסّט בין אלאעלאן
ובין אלוצֿע. *ומערפה דֿלך מן פם אלמרשד אכמל מן נטֿר

(¹) O. ויסמי. (²) O. תהמז. (³) S. הכדֿא. (⁴) O. ajoute מלעיל. (⁵) S. n'a pas un chapitre séparé; on y lit après ודרבן l. 13 ce qui suit: הולאי אלטעמים ינקסמו מן אגֿל חרכאתהם. L. תנקסם מן אגֿל חרכאתהא.

אלכתאב(1). ואעלם אן גׄמיע אלאלחאן ואלכׄדאם לא יכונוא אבדא אלא עלי מוצׄע אלמסכהׄ מן אלכלמהׄ פלא תמסך אלא דׄלך אלחרף אלדׄי יכונו עליה מא כׄלא אלתלשה ואלזרקה ואלסגלה פאן אלזרקה ואלסגלה לא יכונו אלא עלי אכׄר חרף מן אלכלמהׄ אבדא פלא תמסך אנת עליהם בל אנטׄר מוצׄע אלמסך אלאצלי ואמסך עליה ולא תלתפת ללחרף אלדׄי הם עליה. וכדׄלך אלתלשה לא תכון אבדא אלא פי ראס אלכלמהׄ אן כאנת לחן או עלי אכׄרהא אן כאנת כׄאדם הכדׄא וצׄעוהא אלאקדמון לילא תכׄתלף ותתבדּל בגירהא פלא תמסך אנת עליהא בל אעתבר מוצׄע אלמסך אלאצלי(2) ואמסכה פאפהם(3) דׄלך:

פצל פי תראדף אלטעמים ואלכׄדאם.(4) מעני אלתראדף הו אן יכון פזרין מעא ואחד בעד אכׄר או זקפין מעא ואחד בעד אכׄר ומא אשבה דׄלך. ואלטעמים אלּדׄי ימכן פיהא אלתראדף זׄ והם פזר. תלשה. יתיב. לגרמיה. זקף. תביר. זרקה. פאלפזר קד יכון אתׄנין מעא מתׄל וימהרו וישכימו (יהושע ח. יד). ויכון גׄ מתׄל בני הימן בקיהו ומתניהו (דברי הימים א. כה. ד). ויכון דׄ מתׄל ושבניהו ויושפט ונתנאל ועמסי (דברי הימים א. טו. כד). ויכון הׄ מתׄל ואחיו שמעיה ועזראל מללי גללי (נחמיה יב. לו). וסתהׄ סבעהׄ ושבהה מעא לא יוגׄד. ופיסוק ואחד פי דברי הימים פיה חׄ לא גירה. ואכתׄר מן הדׄא לא ימכן. ואלפיסוק הו ועמהם אחיהם המשנים זכריהו בן ויעזיאל ושמירמות ויחיאל ועני אליאב ובניהו ומעשיהו ומתתיהו ואליפלהו ומקניהו ועובד אדום ויעיאל השוערים (דברי הימים א. טו. יח). ואלכׄדאם אלדׄי יגׄוא בינהם(5) ליסת הם שי לאנהם תבּאע פקט. ואלתלשה לם תתראדף אלא פי מוצׄע ואחד פקט והו בא הנה ואשלחה

---

(1) Manque dans L. Dans S. il y a une grande lacune après ואלוצׄע (p. 28 dernière ligne), qui est suivi dans la copie de Sappir par le mot פאפהם (p. 37, l. 2). (2) O. ajoute פי תלך אלכלמהׄ. (3) O. פאחפׄץ. (4) O. ואלמשרתים. (5) O. בעדהם.

אותך אל המלך (שמואל ב. יד. לב). ואליתיב יכון אתנין מעא מת̇ל ואתה ואהרן (שמות כד. א) ושבהה ולא ימכן אכת̇ר מן ד̇לך. וכד̇לך אללגרמיה את̇נין פקט מת̇ל וימח את כל היקום אשר על פני האדמה (בראשית ז. כג). ואלזקף קד יכון את̇נין [1] מת̇ל ערב וידעתם (שמות טז. ו). וקד יכון ת̇לאת̇ה̈ מת̇ל כבאך בבל וראית וקראת (ירמיה נא. סא) ולא ימכן אכת̇ר מן ד̇לך. ואלתביר את̇נין פקט מת̇ל לרדת אל כרם נבות היזרעאלי (מלכים א. כא. טז). ואלזרקה תוג̇ד את̇נין מעא מת̇ל כה אמר יהוה למשיחו (ישעיה מה. א). ות̇לאת̇ה̈ פי מוצע ואחד פקט והו מלאכים לדרוש בבעל זבוב אלהי עקרון (מלכים ב. א. טז). ואלד̇י לא יתראדפו ה̄ והם טרס ורביע וטפחה ואתנחה וסלוק. ואלד̇י [2] יתראדפוא מן אלכ̇דאם ג̄ פקט והם שופר מיושב והו יתראדף אלי חד̇ ס̇תה̈ וד̇לך פי כ̇דמה̈ אלפזר פקט מת̇ל והנותר לנשיא מזה ומזה לתרומת הקדש ולאחזת העיר (יחזקאל מח. כא). ושופר רפע יתראדף אלי חד̇ ב̄ והו פי כ̇דמה̈ אלאתנחה מת̇ל כי לא תחפירי (ישעיה נד. ד). וכד̇לך אלמארכה אלי חד̇ ב̄ פקט ובאקי אלכ̇דאם לא יתראדפוא. ותראדף אלמארכה יכון עלי וג̇הין חין יכונו עלי כלמתין ואחדה̈ בעד אכ̇רי וד̇לך פי כ̇דמה̈ אללגרמיה פקט מת̇ל אשר בית ישראל עושים פה (יחזקאל ח. ו). וחין יתראדפוא עלי פרד אלכלמה̈ ויסמי מארכה מצ̇אעפה̈ ויקאל להא איצ̇א מסכן מת̇ל ויבא לו יין וישת (בראשית כז. כה). ולא תוג̇ד אבדא אלא בין אלדרגה ואלטפחה והי פי י״ד מוצ̇ע פי אלמקרא פקט כמא יבין פי אלמסורות. וכד̇לך לא יוג̇ד שופר הפוך אלא ובעדה יתיב אבדא:

פצל פי תביין כ̇דמה̈ אלכ̇דאם ואללחאן. ומעני אלכ̇דמה̈ הו אן יתקד̇ם אלכ̇אדם קבל אללחן אלד̇י הו כ̇אדם לה מת̇ל אן יכון אלכ̇אדם פי אלכלמה̈ אלאולי ומכ̇דומה אלד̇י הו אללחן פי

---

(1) O. ajoute מעא. (2) O. ajoute לא.

אלכלמה̈ אלב̇ ולא ינעכס אלאמר והו אן יתקדּם אלמכ̇דום עלי אלכ̇אדם פאחפט̇ ד̇לך. קד עלמת אן אלכ̇דאם ח̄ ואד̇א אצ̇פת אליהם שופר אלרפע ושופר מכרבל יצירוא י̄ והד̇ה צפה̈ כ̇דמתהם(1) אלשופר אלוצ̇ע יכ̇דם ז̄ אלחאן והם אלפזר ואלתלשה ואלטרס ואלזרקה ואלרביע ואליתיב ואלתביר ולא יכ̇דם גירהא אבדא. אלשופר אלרפע יכ̇דם ג̄ אלחאן פקט והם אלאתנחה ואלזקף ואלזרקה והו אד̇א כאן בגנבהא ולם יכן בינה ובינהא לא געיה ולא פסיק. אד̇א ת̇בתת פיה הד̇ה אלשרוט סמי שופר רפע ואן נקצת ולו ואחד יסמא שופר וצ̇ע כמא ביינּא קבל. ויכ̇דם איצ̇א שופר רפע לאלסגלה ואלשופר אלמכרבל לא יכ̇דם אלא אלזקף פקט עלי אלשרוט אלתי ביינאהא. אלשופר אלהפוך לא יכ̇דם אלא אליתיב פקט. אלתלשה אלצגירה̈ לא תכ̇דם אלא אלפזר אלכביר פקט. אלתלשה אלשמאל תכ̇דם(2) ד̄ אלחאן פקט והם אלטרס ואליתיב ואלזרקה ואלתביר. אלאזלה תכדם ד̄ אלחאן פקט והם אלטרס ואליתיב ואלזרקה ואלתביר. אלמארכה תכ̇דם ו̄ אלחאן והם אליתיב ואלזרקה ואללגרמיה ואלתביר ואלטפחה ואלסלוק. אלדרגה תכ̇דם לחנין פקט והם אלרביע ואלתביר. אלמאילה̈ תכ̇דם לחנין אלאתנחה ואלסלוק. וקד ביינא ד̇לך(3). והד̇א ג̇מיעה יבאן למן תאמּלה וקת אלקראה̈ ורצד מוצ̇עה. פקד תביין לך מן הד̇א אן כ̇אדם אלפזר אבדא שופר וצ̇ע ולא יכ̇דמה גירה. ואלפזר אלגדול יכון לה כ̇אדמין שופר וצ̇ע ותלשה צגירה̈(4). וכ̇אדם אלתלשה ואחד פקט והו שופר וצ̇ע. וכ̇אדם אלטרס ג̄ שופר וצ̇ע ותלשה ואזלה. וכ̇אדם אליתיב ה̄ והם שופר וצ̇ע ושופר הפוך ותלשה שמאל ואזלה ומארכה. וכ̇אדם אללגרמיה ואחד פקט והו מארכה. וכ̇אדם אלרביע ב̄ שופר וצ̇ע ודרגה. וכ̇אדם אלזרקה ה̄ שופר וצ̇ע ותלשה שמאל ואזלה

(1) O. צפתהם פי אלכ̇דמה̈. (2) O. לא תכ̇דם אלא ד̄. (3) O. ajoute גמיעה. (4) O. קטנה.

ושופר מורם([1]) ומארכה. וכֿאדם אלזקף אתֿנין שופר מכרבל ושופר רפע. וכֿאדם אלתביר הֿ שופר וצֿע ותלשה שמאל ואזלה ומארכא ודרגה. וכֿאדם אלטפחה אתנין מארכה ודרגה אדֿא כאן בעדה אלמסכן. וכֿאדם אלאתנחה בֿ שופר רפע ומאילהֿ. וכֿאדם([2]) אלסלוק בֿ מארכה ומאילהֿ: ואעלם אן קולנא כל לחן וכֿדמה כדֿא וכדֿא מן כֿאדם ליס הו לאזם פי כל מוצֿע ולא בד בל חין יכון אללחן וחדה ולא יתקדּם קבלה כֿאדם וחין יתקדּמה כֿאדם ואחד או אכתֿר כל מוצֿע בחסבה עלי קדר אלכלם אלמנדרגהֿ פי דֿלך אלמכאן. לאן אללחן הי כאלמראכז ופיהא תקטיע אלמעאני: ואלכֿדאם תמסך אלכלם אלמנדרגהֿ בין([3]) מרכז ומרכז ללא תנדפק עלי בעצֿהא בעץֿ והדֿה הי פאידתהא וקד תכרּר אלכלאם פי דֿלך. וקד([4]) לחן לא יתקדמה אבדא אלא כֿאדם ואחד. וקד [יכון] לחן יתקדּמה סתהֿ כֿדאם והדֿה תביין דֿלך:

פצל. אלאלחאן אלאתֿני עשר תנקסם פי הדֿא אלמעני אלי סתהֿ אקסאם. אלקסם אלאול הו אלסלוק לא יתקדּמה אבדא אלא כֿאדם ואחד והו אלמארכה מתֿל ואת הארץ (בראשית א. א). או אלמאילהֿ והו פי כֿמסהֿ מואצֿע פקט כמא ביינא: אלקסם אלתֿאני הו אלזקף ואללגרמיה ואלטפחה ואלאתנחה לא יתקדּמהם אלא כֿאדמין פקט. אמא אלזקף אדֿא תקדּמה כֿאדם ואחד חין יכון שופר רפע וחין יכון שופר מכרבל עלי אלשרוט אלתי קד ביינאהא מתֿל כי הוא בין אחים יפריא (הושע א. טו). ויאמר משה (שמות ג. ג) תקדמה כֿאדמין כאן אלאול מכרבל ואלתֿאני רפע מתֿל אשר כפר בהם (שמות כט. לג). ואללגרמיה אדֿא תקדּמהֿ פרד כֿאדם פהו מארכה מתֿל וישלח מלך אשור (מלכים ב. יח. יד). ואן תקדּמה כֿאדמין פהו שתי מארכות([5]) מתֿל כי המלט

---

(1) O'. רפע; L. הפוך. (2) O'. partout כֿודאם. (3) O. ajoute כל. (4) O. ajoute יכון. (5) L. מארכתין.

אמלט(¹) (שמואל א. כז. א). ואלטפחה אדא תקדמהא פרד כאדם פהו
מארכה מתל נחמו נחמו עמי (ישעיה מ. א). ואן תקדמהא כאדמין
כאן אלאול דרגה ואלתאני מסכן מתל למה תעשה כה לעבדיך
(שמות ה. טו). ואלאתנחה אדא תקדמהא פרד כאדם חין יכון
שופר רפע והו אלאכתר מתל ברא אלהים (בראשית א. א). ופי
עשרה מואצע תכון מאילה וקד ביינא דלך. ואדא תקדמהא
כאדמין כאנו שופרין רפע מתל כי לא תחפירי (ישעיה נד. ד).
ופי מוצעין פקט יכון אלאול אזלה ואלתאני מאילה והם ומזון
לכולא בה (דניאל ד. ט) וצאחבה. ופי מוצע ואחד פקט אלאול
מארכה ואלתאני מאילה והו אם ארץ מאפליה (ירמיה ב. לא).
ואלסגלה מן הדא אלקסם וכדאמהא שופרות(²) כאנו ואחד או
אתנין: אלקסם אלתאלת והו אלרביע יתקדמה תלאתה כדאם
אדא תקדמה כאדם ואחד יכון שופר וצע אבדא מתל התעוררי
התעוררי (ישעיה נא. יז). ואדא תקדמה כאדמין כאן אלאול דרגה
ואלתאני שופר וצע מתל לא בסתר דברתי (ישעיה מה. יט). ואדא
תקדמו ג̄ כאן אלאול שופר וצע ואלתאני דרגה ואלתאלת שופר
וצע איצא מתל גם בן ואח אין לו (קהלת ד. ח). אלקסם אלראבע
הו אלזורקה ואלתביר יתקדמהמא ד̄ כדאם. אמא אלזורקה אדא
תקדמהא כאדם ואחד חין יכון שופר(²) וחין יכון מארכה מתל
ויאמר יי אל משה (שמות ד. כא). אתם מלפניך לאמר (דברים ט. ד).
ואדא תקדמהא כאדמין חין יכון אלאול אזלה וחין יכון שופר
מתל וחזקתי את לב פרעה (שמות יד. ד). ויאמר משה לפרעה
התפאר עלי (שמות ח. ה). וכדלך אלתאני חין יכון שופר וחין
יכון מארכה ויכרג מן הדא אלנטאם שואד קלילה. ואדא תקדמהא
ג̄ כאן אלאול תלשה ואלתאני אזלה ואלתאלת מארכה מתל
ואשר יבא את רעהו ביער (דברים יט. ה). ואדא תקדמהא ד̄ יזיד
עלי האולאי אלתלאתה שופר וצע יכון קבלהם מתל הנני עומד

(¹) המלט תמלטו ,תמלטי. (²) O. ajoute רפע.

לפניך שם על־הצור בחרב (שמות יז. ו): אלתביר אדֿא תקדّמה כֿאדם ואחד חין יכון מארכה וחין יכון דרגה מתֿל למען תמצו (ישעיה סו. יא) אשר צוה יי (שמות לה. כט). ואדֿא תקדّמה כֿאדמין אלאול חין יכון שופר וחין אזלה. ואלתֿאני חין מארכה וחין דרגה לא יכון אבדא אלא אחדא האולאי מתֿל אשר ישחטו את העולה (יחזקאל מ. מב) ושבההם. ואדֿא תקדّמה ג̃ כאן אלאול תלשה ואלתֿאני אזלה ואלתֿאלתֿ מארכה או דרגה מתֿל כי אעלה ארוכה לך (ירמיה ל. יז) ואדֿא תקדّמה ד̃ כאן אלאול שופר וצֿע והאולאי אלתֿלתֿה̈ בעדה מתֿל כל הבא אל המקום אשר נפל שם עשהאל וימת (שמואל ב. ב. כג): אלקסם אלכֿאמס הו תלשה וטרם ויתקדّמהם ה̃ כֿדאם. אמא אלתלשה פלא יתקדّמהא אלא אלשופר אלוצֿע כאנוא כֿדאמהא ואחד או ה̃ כלהם שופרות מתֿל ויתן יוסף (בראשית מז. יז?). כה אמר יי (ישעיה מה. יח). וחרה אפי בו ביום ההוא (דברים לא. יז). ויהי כאשר שמע סנבלט החרני (נחמיה ד. א). ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל (יחזקאל מז. יב). ואלטרם אדֿא תקדّמה כֿאדם ואחד חין יכון שופר מתֿל כי תשא (שמות ל. יא) וחין יכון אזלה מתֿל ויאמר יי (בראשית ח. כא) ולא תכון אלאזלה אלא אדֿא כאן אלטרם גריש ואחד כמא ביינא. ואדֿא תקדّמה כֿאדמין כאן אלאול תלשה ואלתֿאני אזלה מתֿל ויעש לו אהוד (שופטים ג. טז). והכדֿא אדֿא תקדّמה ג̃ כֿואדם או ד̃ או ה̃ אלאתֿנין אלדֿי בגנבה אלאול תלשה ואלב̃ אזלה דאים. ואלבאקי אלדֿי יכונו קבלהם כלהא שופרות מתֿל ויאמר חנניה לעיני כל העם (ירמיה כח. יא). קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים (שמות ז. יט). וישלח ישראל מלאכים אל מלך אדום לאמר (שופטים יא. יז): אלקסם אלסאדס הו אלפזר ואליתיב ויתקדّמהם סתה̈ כֿדאם. אמא אלפזר אן כאן פזר קטן פכֿדאמה כלהם שופרות כאנו ואחד או סתה̈ ואן כאן פזר גדול כאנוא איצֿא כלהם שופרות אלא אלכֿאדם אלדֿי בגנבה פאנה יכון תלשה צגירה̈ וקד ביינא דֿלך. ואליתיב אדֿא

תקדֿמה כֿאדם ואחד חין יכון שופר הפוך וחין יכון מארכה מתֿל פצחו רננו (ישעיה נב. ט). ויאמר לו (בראשית כט. יד). ואן תקדֿמה כֿאדמין כאן אלאול חין שופר וחין אזלה ואלתֿאני שופר הפוך או מארכה מתֿל וקראתי עליו לכל הרי חרב (יחזקאל לח. כא). ואדֿא תקדֿמה גֿ כאן אלאול תלשה ואלתֿאני אזלה ואלתֿאלתֿ שופר הפוך מתֿל ונבקע הר הזתים מחציו מזרחה וימה (זכריה יד. ד). וכדֿלך אדֿא תקדֿמה דֿ כֿדאם או הֿ או סתהֿ אלתֿלאתֿה אלדֿי בגֿנבה יכונו תלשה ואזלה ושופר הפוך לא יכֿתלוא ואלבואקי אלדֿי קבלהם יכונו כלהם שופרות(1) מתֿל אל כל אשר יבא שם נחלים (יחזקאל מז. ט). וראשי האבות למטות בני ישראל בגורל בשילה לפני יי (יהושע יט. נא). וישלח חזקיהו מלך יהודה אל מלך אשור לכישה לאמר חטאתי (מלכים ב. יח. יד). פהדֿה אחואל אלכֿדאם ועדדהם וצפהֿ כֿזמתהם פי אלקלֿהֿ ואלכתֿרהֿ.

פצל פי מגֿאורהֿ אלאלחאן. מעני אלמגֿאורהֿ הו מא אמכן מן אלאלחאן אן יגֿי אחדהמא בעד אלאכֿר ולא יפצל בינהם גֿירהם מן אלאלחאן. אמא אלכֿדאם ועלי אנהם קד ידכֿלוא בינהם פלא יחסבוא לאנהם לא(2) יקטעוא אלמעני בל הם כֿאדמין למא בעדהם ומאסכין אלכלם ללא ינדפקוא עלי בעצֿהם בעץֿ כמא ביינא מראת. והדֿה שרח מגֿאורתהם. אלפזר ימכן בעדה תלשה ויתיב ותביר וטרם ולגרמיה. וגֿירהם לא ימכן אן יגֿאורוה אבדא. אלתלשה ימכן בעדהא טרם וזרקה(3) ויתיב ותביר וגֿירהם לא ימכן. אלטרס ימכן בעדה רביע ותלשה וזרקה ולגרמיה ויתיב ותביר ולא יגֿאורה גֿיר האולאי. אלזקף ימכן בעדה טפחה ותביר ותלשה ויתיב ורביע וטרס ולגרמיה ואתנחה וסלוק ולא יגֿאורה גֿירהם. אלאתנחה ימכן בעדהא גֿמיע אלטעמים

---

(1) O. ajoute וצֿע. (2) O. קד, O'. לם. (3) O. ajoute ולגרמיה.

וכדלך אלסגלה יגי בעדהא אכת̇ר אלטעמים מא כ̇לא אלאתנחה ואלטפחה ואלסלוק. אללגרמיה ימכן בעדהא רביע ופזר וטרס ויתיב ותביר ולא יג̇אורה גירהם. אלרביע ימכן בעדה פזר ותלשה וזרקה ויתיב ותביר וטפחה פי מוצ̇ע ואחד פקט והו אני יי נעניתי לו בא ברוב גלוליו (יחזקאל יד. ד) ולא יג̇אורה גירהם. ואלסלוק לא ימכן בעדה שי לכונה אכ̇ר אלפיסוק(1). בקא ג̄ אלחאן והם אלזרקה ואלתביר ואלטפחה פאן האולאי אלג̄ מג̇אורתהם למא יג̇אורונה מג̇אורה̈ לא תתבד̇ל אבדא וליס מת̇ל באקי אלאלחאן אלד̇י חין יג̇אורהם לחן מא וחין יג̇אורהם גירה כמא ביינא. אמא אלזרקה פלא יוג̇ד בעדהא אלא אלסגלה אבדא מא כ̇לא מן מוצ̇ע ואחד ג̇אורהא פיה אלרביע. וקד ד̇כרנאה פי מא תקד̇ם. אמא אלתביר פלא יכון בעדה אלא אלטפחה מא כ̇לא מן מוצ̇ע ואחד פיה מאילה̈ והו אם ארץ מאפליה (ירמיה ב. לב). ואמא אלטפחה פלא ימכן בעדהא אבדא אלא אתנחה או סלוק. פהד̇ה מג̇אורה̈ אלאלחאן לבעצ̇הא בעץ̇: ואעלם אן ג̇מיע אלטעמים יוג̇ד מנהא ב̄ וזאיד פי פיסוק ואחד מא כ̇לא מן אלאתנחה ואלסלוק לכון אלאתנחה אנמא תכון פי וסט אלפיסוק ואלוסט אנמא הו ואחד פקט. ואלסלוק לכונה אכ̇ר אלפיסוק. וכד̇לך ג̇מיע אלטעמים ימכן אן יכונוא פי אוול אלפיסוק מא כ̇לא מן אלסלוק לאנה לא יכון אלא פי אכ̇ר אלפיסוק *ולא ימכן(2) פיסוק מן כלמה̈ או כלמתין אלא פי עשרת הדברות פקט(3): ותרתיב אלטעמים פי אלפואסיק עלי אלאכת̇ר יכונוא עלי הד̇ה אלצפה̈ ואחד בעד אכ̇ר. בעד אלטרס רביע. בעד אללגרמיה רביע. בעד אלרביע יתיב. בעד אליתיב זקף. בעד אלזקף תביר או טפחה. בעד אלטפחה אתנחה או

---

(1) פיסוק toujours dans L. et O′, dans les autres פסוק.
(2) L. יְ = יכון.   (3) L. omet des derniers quatre mots; O′ de ולא (l. 5 d'en bas).

סלוק. בעד אלפזר תלשה. בעד אלתלשה טרס. והדֹא אלנטֹאם אנמא הו עלי אלאכתֹר פקט פאפהם דֹלך. ולא יוגֹד פיסוק פי גֹמיע אלמקרא יכון פיה גֹמיע אלטעמים בל אכתֹר מא יוגד פיסוקים(1) פי כל ואחד י״א טעם. אלאול ינקצה אלפזר. ואלתֹאני ינקצה אלזרקה והולאי הם. ויאמרו אליו איש עלה לקראתנו ויאמר אלינו לכו שובו אל המלך אשר שלח אתכם ודברתם אליו כה אמר יוי המבלי אין אלהים בישראל אתה שלח לדרוש בבעל זבוב אלהי עקרון לכן המטה אשר עלית שם לא תרד ממנה כי מות תמות (מלכים ב. א. ו): ויצאו יושבי ערי ישראל ובערו והשיקו בנשק ומגן וצנה בקשת ובחצים ובמקל יד וברמח ובערו בהם אש שבע שנים (יחזקאל לט. ט)(2):

אלו הם הטעמים והמשרתים שלכל המקרא חוץ משלשה ספרים. תלים ואיוב ומשלי היקרים: ושלשת אלו הספרים יש להם טעמים ומשרתים אחרים. והם שמונה שרים ועשרה משרתים ואלו הן צורותם ומקרא שמותם. הראשון פזר הקול יפזר. השני רביע לטעמים יופיע. השלישי לגרמיה והו מקל מלמעלה ופסקה בנתים תלויה. הרביעי הוא הזרקה תאיר כפנים וכאבוקה. החמישי הוא יתיב כמו פשטה מוקדמת למלך מלמטה. הששי הוא אתנחה רוחת ומרויחה. השביעי הוא טפחה נקודה מלמעלה ופשטה לא מזיחה. השמיני הוא הסלוק(3) בו יודע סוף הפיסוק: והעשרה המשרתים הם שופר(4) ושופר מפזז. ושופר הפוך. וצנורית. ומקל. ודחויה ושוכב ונטויה. ומארכה ושלשלת. ויש פיסוק אחד באלו הספרים שהוא כולל כל הטעמים השרים וזה הוא. על זאת יתפלל כל

---

(1) O'. פיסוקין. (2) S. finit ici avec les postscript suivant: זה הוא שראינו לכתבו והכל בדרך קצרה וברוך שעזרנו על תשלומו ברוך הוא וברוך שמו אֹנֹס. ברוך אדונינו שהפק רצונינו יתעלה ויתרומם לעד אמן:

(3) O. toujours סָלוּק. (4) O. ajoute הפוך, omettant ce mot plus loin.

חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו (תהלים לב. ו).

O. שלים ולא שלמין רחמי שמיא ועבב

ברוך הנותן ליעף כוח ולאין אונים עצמה ירבה

O'. ברוך יוי לעולם אמן ואמן

L. ברוך אדונינו שהפיק רצונינו והוא ימלא משאלותינו ואנס

TABLE DE CONCORDANCE

ENTRE LES TEXTES ARABE ET HÉBREU.

Texte arabe page	Manuel du lecteur page
7	326
8	324 pass.
9	325
10 à 15	386 à 389
15	362
16	372
17	364
17 à 20	368 à 376
20	
21	379
22	361
23 à 28	379 à 386
28	383
29 à 30	389
30 à 32	411 à 415
32 à 35	391 à 395
35 à 37	415
37	381

IMPRIMERIE W. DRUGULIN. — LEIPZIG.

LIBRARY OF PRINCETON
JUN 16 1949
THEOLOGICAL SEMINARY

PETITE

GRAMMAIRE HÉBRAÏQUE

PROVENANT DE YEMEN

TEXTE ARABE

PUBLIÉ D'APRÈS LES MANUSCRITS CONNUS

PAR

AD. NEUBAUER

LEIPZIG
OTTO HARRASSOWITZ
1891